

LBRIS

We know
books

Sigmund Freud

Psihologia colectivă și analiza Eului

Traducere și studiu introductiv de Lucian Pricop

EDITURA CARTEX

Concepția grafică a colecției: Mădălina Pricop
Coperta I: Sigmund Freud, 1935 (fotografie)

Redactor: Ilie Barangă

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

FREUD, SIGMUND

Psihologia colectivă și analiza Eului / Sigmund Freud ; trad.
și studiu introductiv de Lucian Pricop. - București : Cartex, 2025

ISBN 978-630-6651-36-8

I. Pricop, Lucian (trad. ; pref.)

159.964.2

316.6

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel/fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- O.P. 4, C.P. 184, București

Cuprins

Freud¹, Freud² sau Freudⁿ

(studiu introductiv de Lucian Pricop) / 7

Notă asupra ediției / 13

Psihologia colectivă și analiza Eului / 15

Capitolul I Introducere / 17

Capitolul II Sufletul colectiv după Gustave Le Bon / 20

Capitolul III Alte concepții asupra vieții psihice colective / 33

Capitolul IV Sugestia și libidoul / 41

Capitolul V Două mulțimi artificiale: biserica și armata / 47

Capitolul VI Alte probleme și direcții de cercetare / 56

Capitolul VII Identificarea / 62

Capitolul VIII Iubirea și hipnoza / 70

Capitolul IX Instinctul gregar / 77

Capitolul X Mulțimea și hoarda primitivă / 84

Capitolul XI O treaptă a dezvoltării Eului / 92

Capitolul XII Câteva considerații suplimentare / 99

CAPITOLUL I

INTRODUCERE

Opoziția dintre psihologia individuală și psihologia socială sau colectivă, care, la prima vedere, poate părea foarte profundă, se estompează când este analizată mai îndeaproape. Fără îndoială, psihologia individuală are ca obiect individul și cercetează mijloacele de care acesta se servește, căile pe care le urmează, pentru a-și satisface dorințele și nevoile, însă, în această căutare, psihologia individuală nu reușește decât arareori, în condiții cu totul excepționale, să facă abstracție de raporturile dintre individ și semenii săi. Acest fapt este explicabil prin faptul că „celălalt“ joacă întotdeauna în viața individului rolul de model, de obiect, de asociat sau de adversar, iar psihologia individuală se prezintă chiar de la început ca fiind în același timp și o psihologie socială, în sensul largit, dar pe deplin justificat, al cuvântului.

Atitudinea individului față de părinții săi, de frații și de surorile sale, de persoana iubită, de medicul său, așadar toate raporturile care până în prezent au făcut obiectul cercetărilor psihanalitice, ar putea, pe bună dreptate, să fie considerate drept fenomene sociale, fapt care le pune în opoziție cu alte procese pe care le-am numit *narcisice*, deoarece sunt caracterizate prin faptul că satisfacerea nevoilor și dorințelor e căutată și obținută de individ în afara și independent de influența altor persoane. Astfel, opoziția dintre actele psihice

soziale și narcisice (*autiste*, în terminologia lui Bleuler¹) nu depășește limitele psihologiei individuale și nu duce la o separare între aceasta și psihologia socială sau colectivă.

În atitudinea sa față de părinți, de frați și surori, de persoana iubită, de prieten și de medic, individul nu este influențat decât de o singură persoană sau de un număr limitat de persoane, în funcție de importanța deosebită pe care fiecare o prezintă în ochii acestuia. Or, când vorbim despre psihologie socială sau colectivă, facem în general abstracție de acest gen de raporturi, pentru a nu lua în considerație decât influența simultană pe care o exercită asupra individului un mare număr de persoane care, din mai multe puncte de vedere, îi pot fi străine, dar de care el se simte legat prin anumite elemente. Prin urmare, psihologia colectivă privește individul ca pe un membru al unui trib, al unui popor, al unei caste, al unei clase sociale, al unei instituții, sau ca pe un element aparținând unei mulțimi umane care, la un moment dat și în virtutea unui scop precis, s-a organizat într-o masă, într-o colectivitate. După ruperea legăturilor naturale menționate mai sus, am fost determinați să apreciem fenomenele care se produc în aceste condiții deosebite, ca manifestări ale unei tendințe speciale, ireductibile – *herd instinct*, *group mind*² – care nu se manifestă în alte situații. Trebuie totuși să spunem că nu suntem de acord să atribuim factorului numeric o importanță atât de mare și să admitem că el este singurul capabil să dea naștere, în viața psihică a omului, unui nou instinct, care altfel nu s-ar putea manifesta. Noi propunem, mai degrabă, alte două posibilități, știind că acest instinct nu

e un instinct primar și ireductibil și că el există deja în stare incipientă și în cercuri mai restrânse, cum este cel al familiei.

Psihologia colectivă, chiar dacă se află încă la început, își asumă un număr enorm de probleme și impune cercetătorului sarcini nenumărate, defectuos sau insuficient delimitate. Numai clasificarea diferitelor forme de grupări colective și descrierea fenomenelor psihice pe care acestea le manifestă presupun o enormă muncă de observație și de prezentare, generând în același timp o bogată literatură de specialitate. Având în vedere aria domeniului psihologiei colective, nu mai e nevoie să-l avertizez pe cititor că modesta mea lucrare nu atinge decât în câteva puncte, puține la număr, acest subiect atât de vast. E adevărat că acestea sunt puncte care interesează îndeosebi psihanaliza, în calitate de mijloc pentru sondarea abisurilor psihicului uman.

¹ Paul Eugen Bleuler (1857-1940), psihiatru elvețian cunoscut mai ales pentru contribuțiile sale la înțelegerea bolilor mintale. A introdus termenul de *ambivalență* în practica psihanalizei în 1911 și pe cel de *autism*, utilizat pentru întâia dată într-un articol publicat în *American Journal of Insanity* (1912). (n.t.)

² În engleză, instinct de turmă, gândire de grup. (n.t.)

LBRIS

We know
books

Sigmund Freud

Despre vis

Traducere și studiu introductiv de Lucian Pricop

EDITURA CARTEX

Conceptia grafică a colecției: Mădălina Pricop
Coperta I: Photo by Dawid Zawila on Unsplash (detaliu)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
FREUD, SIGMUND

Despre vis / Sigmund Freud ; trad. și studiu introductiv
de Lucian Pricop – Ed. a 6-a – București : Cartex, 2025
ISBN 978-630-6651-65-8

I. Pricop, Lucian (trad. ; pref.)

159.9

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel/fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- O.P. 4, C.P. 184, București

Cuprins

Despre schibboleth sau calea regală spre inconștient
(studiu introductiv de Lucian Pricop) / 7
Notă asupra ediției / 17

Despre vis / 19

Capitolul I / 21
Capitolul II / 25
Capitolul III / 37
Capitolul IV / 45
Capitolul V / 55
Capitolul VI / 63
Capitolul VII / 73
Capitolul VIII / 81
Capitolul IX / 85
Capitolul X / 89
Capitolul XI / 93
Capitolul XII / 99
Capitolul XIII / 105

I

Într-o vreme, pe care o putem numi preștiințifică, oamenilor nu le era greu să găsească explicații unui vis. Dacă și-l aminteau la trezire, îl considerau o manifestare fie binevoitoare, fie ostilă din partea unor ființe superioare, demonice sau divine.

Odată cu nașterea spiritului științific din științele naturii, toată această mitologie plină de semnificații a fost transpusă în psihologie și, azi, sunt puțini oameni educați care să nu fie de acord că visul este produsul psihic al celui care doarme.

Totodată, după respingerea ipotezei mitologice, a devenit necesară explicarea visului. Condițiile apariției sale, relațiile sale cu viața mentală din starea de veghe, dependența lui de excitațiile venite din exterior să-l influențeze pe cel care doarme, numeroasele specificități ale conținutului său care-l deranjează pe omul treaz și incongruența dintre imaginile lui de reprezentare și afectele legate de ele, în sfârșit caracterul instabil al visului, felul cum gândirea în starea de veghe îl respinge ca un element străin, îl mutilează sau îl șterge din memorie – toate aceste probleme, care de

secole cer rezolvări, n-au găsit până în ziua de azi vreuna satisfăcătoare.

Problema care ne interesează în primul rând, cea a semnificației visului, se prezintă sub două aspecte: în primul rând, se caută semnificația psihică a visului și locul lui în seria proceselor mentale; în al doilea rând, se vrea să se afle dacă visul este interpretabil și dacă fiecare conținut al visului are un „sens“, ca orice alt produs al psihicului.

Luând în considerație starea actuală a evaluării visului, există trei tendințe distincte.

Una dintre ele, care pare să fie un ecou târziu al epocii în care visului i se atribuia o origine supranaturală, își găsește expresie la unii filosofi. Pentru ei, producerea visului ar avea drept bază o stare specială a activității psihice. Aceasta ar fi un fel de înălțare a sufletului la o treaptă superioară. Așa judecă, spre exemplu, Schubert¹: „Prin vis, spiritul se eliberează de obstacolele naturii exterioare, sufletul scapă din lanțurile senzualității“. Fără a merge atât de departe, alți gânditori afirmă că visele sunt, în esență, exerciții psihice, că sunt manifestări ale forțelor psihice pe care starea de veghe le împiedică să se desfășoare liber (în fantasma onirică – Scherner²,

Volkelt¹). Fapt este că, în anumite domenii (cel al memoriei), majoritatea observatorilor atribuie vieții onirice o capacitate de funcționare superioară.

Autorii medici care scriu despre vis au, în general, un punct de vedere opus celui al filosofilor. Agenții visului sunt, după medici exclusiv stimulii senzoriali și somatici, care fie ating visătorul din afară, fie devin întâmplător activi în organele sale interne. În acest caz, conținutul visului ar fi, de asemenea, lipsit de sens și la fel de greu de interpretat precum notele scoase la întâmplare pe claviatură de către zece degete nepri-cepute în muzică. Definiția visului este de-a dreptul „un proces somatic, inutil în toate cazurile, psihologic în multe cazuri“ (Binz²). Toate semnele caracteristice ale vieții onirice se explică atunci prin activitatea incoerentă a anumitor grupuri de celule care rămân în stare de veghe în creier, sub imperiul acestor stimuli fiziologici, în timp ce restul organismului este cufundat în somn.

imaginație este artistică și non-utilitară, iar materialul său este alcătuit din stimuli organici somatici care sunt ascunși în viața trează. (n.t.)

¹ Gotthilf Heinrich von Schubert (1780-1860), fizician și naturalist german, autor al *Die Symbolik des Traumes* [Simbolismul viselor], Kunz, Bamberg 1814, din care citează, de altfel, și Freud. (n.t.)

² Karl Albert Scherner (1825-1889), filosof și psiholog german, autor al lucrării *Das Leben des Traums* [Viața visului], Verlag von Heinrich Schindler, Berlin, 1861, în care susține că lucrarea visului-

¹ Johannes Immanuel Volkelt (1848-1930), filosof german, autor al unei cărți de analiză a semnificației viselor *Die Traumphantasie* [Fantezia visului], Meyer & Zeller, Stuttgart, 1875. Este frecvent citat de Freud în *Die Traumdeutung*. Volkelt considera că elementele visului sunt legate organic de corpul celui care visează. (n.t.)

² Karl Binz (1832-1913), fizician și farmacist german, cunoscut în special pentru investigațiile asupra proprietăților chininei. (n.t.)

LBRIS

We know
books

Sigmund Freud

Cazul Dora

Fragment dintr-o analiză de isterie

Traducere, note și studiu introductiv
de Lucian Pricop

EDITURA CARTEX

Concepția grafică a colecției: Mădălina Pricop

Imaginea de pe coperta I: Edvard Munch, *Melancolie* (1906/1907)

Corectură: Dușa Udrea-Boborel

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

FREUD, SIGMUND

Cazul Dora. Fragment dintr-o analiză de isterie / Sigmund Freud ; trad. note și studiu introductiv de Lucian Pricop – Ed. a 5-a – București : Cartex, 2025
ISBN 978-630-6651-29-0

I. Pricop, Lucian (trad. ; pref.)

159.9

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel/fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- O.P. 4, C.P. 184, București

Cuprins

Dora / Ida Bauer, înainte și după Freud
(studiu introductiv de Lucian Pricop) / 7
Notă asupra ediției / 31

Cazul Dora.
Fragment dintr-o analiză de isterie / 33

Prefață / 35
I Starea maladivă / 44
II Primul vis / 100
III Al doilea vis / 134
Postfață / 154

I STAREA MALADIVĂ

În lucrarea mea *Interpretarea viselor*, publicată în 1900¹, am arătat că visele sunt în general interpretabile și că, după un efort de interpretare complet, pot fi înlocuite prin idei construite perfect, care au datele pentru a fi plasate într-un loc deja definit în contextul psihic; voi oferi în paginile următoare un exemplu al acelei unice întrebuițări practice, pe care pare să o permită arta interpretării viselor. Am menționat deja în cartea mea în ce mod am ajuns la problemele visului. Am găsit aceste probleme creând un drum propriu, în timp ce mă străduiam să vindec nevroze printr-un procedeu de terapie special, iar bolnavii îmi relatau, între alte întâmplări ale vieții lor sufletești, și visele. Acestea păreau să aspire către inserarea în rețeaua, multă vreme urzită, care leagă simptomul maldiv și ideea patogenă. Am deprins atunci cum trebuie tradus limbajul visului în modul de exprimare de la sine inteligibil, specific gândirii noastre. Această cunoaștere, accentuez, este indispensabilă pentru psihanalist, întrucât visul reprezintă una dintre căile posibile pentru accesul în conștiință a acelu material psihic care, din cauza repulsiei pe

care o activează conținutul său, este blocat de conștiință, refulat și, prin urmare, patogen. Visul este, mai clar spus, *unul dintre drumurile ocolite spre evitarea refulării*; este unul dintre principalele mijloace ale așa-numitului mod indirect de reprezentare din viața psihică. Fragmentul de tratament al unei tinere isterice prezentat în continuare are rolul de a arăta cum intervine interpretarea viselor în munca de analiză. De asemenea, îmi va oferi prilejul de a prezenta public și pentru prima dată *in extenso*, fără dubii, o parte dintre opiniile mele asupra proceselor psihice și asupra condițiilor organice ale isteriei. Referitor la întinderea lucrării, nu mai este nevoie să mă scuz; este știut că numai prin aprofundare deschisă, și nu prin aroganță disprețuitoare se pot rezolva cerințele puse de isterie în fața medicului și a cercetătorului. Desigur:

Căci n-ajunge știință, artă mare,

*Cu vremea prinde leacul fin putere.*¹

O expunere completă și cizelată a istoriei bolii îl pune pe cititor, de la început, în cu totul alte condiții decât cele care i-au aparținut medicului observator. Ceea ce relatează rudele bolnavului – în cazul de față, tatăl acestei fete de 18 ani – oferă de cele mai multe ori o imagine inadecvată despre evoluția bolii. Încep atunci tratamentul cu invitația adresată bolnavului de a-mi povesti întreaga istorie a vieții și a bolii, dar ceea ce reușesc să află e insuficient pentru a mă orienta în continuare. Această primă povestire este comparabilă cu un fluviu nenavigabil a cărui albie fie e blocată de stânci, fie de bancuri de nisip și își pierde din adâncime. Nu pot decât să mă mir cum au luat ființă la diverși autori istorii clare și

¹ [*Die Traumdeutung (Interpretarea viselor)*, Franz Deuticke, Leipzig/Wien 1899/1900. (n.l.)]

¹ [Goethe, *Faust*, Partea I, traducere de Ion Gorun, prefată și note de Lucian Pricop, Editura Cartex, București, 2019, p. 135. (n.l.)]

exacte ale bolii istericilor. Bolnavii sunt incapabili să ofere astfel de relatări despre ei înșiși. Ei pot, de fapt, să-l informeze pe medic, satisfăcător și coerent, în legătură cu o perioadă sau alta a vieții; intervine apoi o altă perioadă pentru care informațiile lor sunt superficiale, lasă goluri și necunoscute, iar altă dată ajungi să te afli în fața unor perioade întunecate cu totul, în care nu sunt niciun fel de mijloace utilizabile. Legăturile, chiar cele aparente, sunt frecvent rupte, iar succesiunea întâmplărilor este nesigură; în timpul povestirii, chiar bolnavul este cel care corectează frecvent o informație, mai întâi, pentru ca ulterior, după o lungă ezitare, să revină la prima declarație. Incapacitatea bolnavilor de a avea reprezentări ordonate ale istoriei vieții lor, în măsura în care aceasta se suprapune cu istoria bolii, este nu doar caracteristică pentru nevroză¹, ci are și o mare importanță teoretică. Această lipsă are următoarele temeuri: în primul rând, bolnava, din pricina timidității și a pudorii (discreție, când sunt prezente și alte persoane) încă neînvinse, ascunde în mod conștient și deliberat o parte din ceea ce îi este cunoscut și ar fi trebuit să povestească, aceasta fiind partea nesincerității *conștiente*. În al doilea rând, o parte a cunoașterii anamnestică de care dispune de obicei bolnava este omisă în timpul povestirii, fără ca ea să intenționeze să aibă această

¹ Mai demult, un coleg mi-a adus-o la tratament psihoterapeutic pe sora sa care, după cum spunea el, fusese tratată fără succes mai mulți ani de isterie (dureri și tulburări de locomoție). Informația sumară mi s-a părut compatibilă cu diagnosticul; în prima ședință am lăsat-o pe bolnava însăși să își povestească istoria. Întrucât această povestire, în ciuda întâmplărilor ciudate la care bolnava făcea aluzie, era clară și corect ordonată, mi-am spus că acest caz nu poate fi de isterie și am recurs în consecință la o examinare somatică atentă. Rezultatul a fost diagnosticarea unui tabes moderat ca evoluție care apoi, prin injecții cu mercur (ulei cenușiu), executate de prof. Lang, a avut o ameliorare evidentă.

rezervă, aceasta fiind partea nesincerității *inconștiente*. În al treilea rând, nu lipsește niciodată o amnezie reală – goluri în memorie – care atacă nu numai amintirile vechi, ci și pe cele foarte recente; mai intervin și erori de amintire care au fost formate în mod secundar pentru completarea acestor goluri.¹

Acolo unde întâmplările s-au păstrat în memorie, intenția corespunzătoare amneziilor este atinsă la fel de sigur prin anularea unei conexiuni, iar aceasta se poate produce cel mai sigur în momentul în care succesiunea în timp a evenimentelor este schimbată. Această succesiune se dovedește întotdeauna cea mai vulnerabilă, este acel element al comorilor memoriei înfrânt cel mai ușor de refulare. Găsim unele amintiri, pentru a spune astfel, într-un prim stadiu al refulării; ele sunt însoțite de îndoială. Apoi această îndoială poate fi înlocuită prin uitare sau printr-o amintire eronată.²

Din punct de vedere teoretic, o asemenea stare a amintirilor referitoare la istoria bolii este corelatul necesar al simptomelor. În cursul tratamentului, bolnavul completează ceea ce ascunsese sau nu-i venise în minte, însă știuse întotdeauna. Erorile de amintire nu pot fi menținute, lacunele se

¹ Amneziile și erorile de amintire se află în relații de complementaritate unele cu celelalte. Acolo unde există mari goluri de amintire, apar puține erori de amintire. Invers, ultimele pot să mascheze complet, la prima vedere, existența amneziilor.

² O regulă dobândită empiric ne spune că, în cazul unei expunerii în care intervine îndoiala, trebuie să se facă abstracție de această manifestare a opiniei povestitorului. Atunci când este vorba despre două variante ale unei expunerii ezitante, se consideră adevărată mai curând prima; a doua trebuie considerată un produs al refulării. [Cf. unei discuții asupra îndoielii în relație cu visele din *Interpretarea viselor* (capitolul VII, secțiunea A). Pentru mecanismul foarte diferit al îndoielii în nevroza obsesională, vezi cazul *Omul cu șobolani* (partea II, secțiunea C). (n.t.)]

LIBRIS

We know
books

Sigmund Freud

**Sexualitatea copilului
și a adolescentului**

Trei cercetări de teoria sexualității

Traducere și studiu introductiv de Lucian Pricop

EDITURA CARTEX

Concepția grafică a colecției: Mădălina Pricop

Coperta I: Henri Rousseau, *Le Rêve*, 1910

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

FREUD, SIGMUND

Sexualitatea copilului și a adolescentului. Trei cercetări de teoria sexualității / Sigmund Freud; trad. și studiu introductiv de Lucian Pricop. - București : Cartex, 2025

ISBN 978-630-6651-59-7

I. Pricop, Lucian (trad. ; pref.)

159.9

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel/fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- O.P. 4, C.P. 184, București

Cuprins

De ce am ales cercetări și nu eseuri... și alte explicații de istorie culturală (studiu introductiv de Lucian Pricop) / 7
Notă asupra ediției / 13

Sexualitatea copilului și a adolescentului / 15

Deviațiile sexuale / 17

- I. Deviații care se referă la obiectul sexual / 20
- II. Deviații care se referă la scopul sexual / 38
- III. Generalități privind perversiunile / 50
- IV. Despre pulsivitatea sexuală la nevrotici / 53
- V. Pulsivități parțiale și zone erogene / 59
- VI. Explicația predominanței aparente a sexualității perverse în psihonevroze / 61
- VII. Caracterul infantil al sexualității / 63

Sexualitatea infantilă / 65

- I. Perioada de latență sexuală în timpul copilăriei și întreruperile sale / 71
- II. Manifestările sexualității la copil / 75
- III. Scopul sexual al sexualității infantile / 79
- IV. Manifestările sexuale masturbatorii / 82
- V. Căutările copilului cu privire la sexualitate / 92
- VI. Fazele dezvoltării organizării sexuale / 96
- VII. Sursele sexualității infantile / 100

Transformările pubertății / 107

I. Primatul zonei genitale

și plăcerea preliminară / 110

II. Despre problema excitației sexuale / 116

III. Teoria libidoului / 120

IV. Diferențierea sexelor / 123

V. Descoperirea obiectului / 127

Concluzie / 138

De ce am ales *cercetări* și nu *eseuri*...
și alte explicații de istorie culturală

Textul volumului *Drei Abhandlungen zur Sexualtheorie* ne-a pus încă de la primele cuvinte o serie de probleme, multe din pricina raportării permanente la precedente de istorie a culturii scrise. Întâi de toate, am avut de lămurit cum citim/traducem titlul cărții (devenit subtitlu pentru ediția de față), chestiune importantă, a cărei rezolvare a însemnat revizitarea istoriei unui gen (literar), *eseul*, pentru că ambele traduceri anterioare au ales varianta: *Trei eseuri privind/asupra teoriei sexualității*. Desigur, și cuvintele *privind*, respectiv *asupra* au fost înlocuite prin prepoziția *de*, ceea ce schimbă unghiul de abordare și poziția auctorială față cu substanța de analizat, adică *teoria sexualității*.

Pe alt palier de raportare la text, ne-am întrebat cât de tulburat a fost publicul cititor al cărții apărute în 1905, în condițiile în care avem convingerea că schimbarea radicală a statutului copilului la trecerea în secolul XX, de la ingenuitatea absolută la individul sexual a surprins multe spirite nepregătite. Interogația noastră pleca de la afirmațiile lui James Strachey, care decretase această carte drept „contribuția cea mai importantă și mai originală a lui Freud la cunoașterea umană”, alături de *Interpretarea viselor*¹, sau ale psihologului Roger Perron, care considera că importanța acesteia ține de faptul că „a favorizat, în tot ce ține de sexualitate, o revoluție a modurilor

¹ J. Strachey, *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud*, vol. 7, Hogarth Press, London, p. 126.

I. DEVIAȚII CARE SE REFERĂ LA OBIECTUL SEXUAL

Cea mai bună interpretare a noțiunii populare de pulsione sexuală o găsim în fabula poetică despre ființa umană divizată în două părți, bărbat și femeie, care aspiră să se reunească prin iubire. De aceea, este extrem de surprinzător să aflăm că există bărbați pentru care obiectul sexual nu este femeia ci bărbatul și că, la fel, există femei pentru care femeia, reprezintă obiectul sexual. Persoanele de acest gen se numesc *contrare*¹ sau, mai bine, persoane *invertite*, iar fapta, *inversiune*. Invertiții sunt, desigur, foarte numeroși, cu toate că adeseori este dificil să fie identificați².

A. Inversiunea

Comportamentul invertiților

La persoanele invertite se disting următoarele tipuri:

- (a) *absolut* invertite, adică obiectul lor sexual nu poate aparține decât aceluiasi sex cu al lor, în timp ce indivizii de sex opus le sunt indiferenți sau chiar le provoacă aversiune. Dacă este vorba de bărbați, ei sunt, ca urmare a acestei aversiuni, incapabili de actul sexual normal sau nu simt în realizarea acestuia vreă plăcere;
- (b) *ambigen* invertite (hermafrodiți din punct de vedere psihosexual), adică sexualitatea lor poate avea drept obiect

¹ În original, termenul folosit este *Konträrsexuale*. (n.t.)

² Privitor la dificultățile și la diferitele tentative de a stabili proporția invertiților, vezi M. Hirshfeld, „Statistische Untersuchungen über den Prozentsatz der Homosexuellen“ în *Jahrbuch für sexuelle Zwischenstufen*, 1904. (n.a.)

oricare dintre sexe; inversiunii îi lipsește aici caracterul de exclusivitate:

(c) *ocasional* invertite. Inversiunea este determinată în acest caz de circumstanțe exterioare, în special ca urmare a inaccesibilității obiectului sexual normal sau a imitației. Persoanele de acest tip pot resimți satisfacție în actul sexual cu persoanele de același sex.

În afară de aceasta, invertiții se comportă variat în ceea ce privește aprecierea pe care o au asupra caracterului particular al pulsionii lor sexuale. Pentru unii, inversiunea este de la sine înțeleasă, precum este pentru normali orientarea libidoului lor, și reclamă dreptul ca inversiunea să fie pusă pe același plan cu orientarea normală. Alții însă se revoltă împotriva realității inversiunii lor și o resimt ca pe o compulsie patologică¹.

Se disting diferite tipuri de inversiune, după perioada de viață în care au apărut aceste manifestări sexuale. La unii, inversiunea pare să fi existat de-a lungul întregii durate pe care o poate acoperi memoria. La alții, ea se manifestă într-o anumită perioadă, înainte sau după pubertate². Această caracteristică poate să se păstreze toată viața sau să dispară pentru o perioadă. Ea poate să nu fie decât un episod spre o activitate sexuală normală. De asemenea, poate să apară

¹ Această rezistență la inversiune oferă condițiile pentru ca individul să fie accesibil tratamentului prin sugestie sau prin psihanaliză. (n.a.)

² Mulți autori au afirmat, pe bună dreptate, că nu se pot credita datele autobiografice ale invertiților referitoare la momentul în care se manifestă înclinația către inversiune, deoarece aceștia au putut elimina din memorie faptele care ar dovedi atitudinea lor heterosexuală. Psihanaliza a dovedit că această bănuială în cazurile de inversiune la care a avut acces și a căror anamneză se modifică, acoperind lacunele datorate amneziei infantile. (n.a.)

târziu, după o lungă perioadă de sexualitate normală. S-au semnalat chiar cazuri de oscilații periodice, între un obiect sexual normal și un obiect invertit. Deosebit de interesante sunt cazurile în care libidoul se schimbă înspre inversiune după o experiență penibilă cu un obiect sexual normal.

Aceste serii de variații sunt, în general, independente. În formele extreme, cele ale inversiunii integrale, se poate admite că particularitatea sexuală apare devreme în viață și că individul se simte în acord cu particularitatea sa.

Fără îndoială, numeroși autori refuză să adune aceste diferite cazuri enumerate într-o categorie, insistând asupra diferențelor pe care ele le prezintă, mai degrabă decât pe elementele comune, ceea ce răspunde mai bine opiniilor pe care le au asupra inversiunii. Dar, oricât de legitime ar fi separările, nu se poate contesta că se pot întâlni toate gradele intermediare, astfel încât formarea unei categorii pare să se impună.

Teoria inversiunii

La început, inversiunea a fost considerată drept semnul înăscut al unei degenerescențe nervoase și era în concordanță cu faptul că primele persoane la care medicii au constatat inversiunea erau bolnavii de nervi sau cei care, cel puțin, lăsau o astfel de impresie. Această teză conține două afirmații care trebuie să fie apreciate separat: caracterul înăscut și degenerescența.

Degenerescența

Utilizarea fără discernământ a termenului degenerescență, aici și oriunde în altă parte, ridică obiecții. Treptat, ne-am obișnuit să numim degenerescență orice manifestare

patologică a cărei cauză nu este direct traumatică sau infecțioasă. După clasificarea degenerațiilor făcută de Magnan¹, a devenit posibilă aplicarea termenului de degenerescență cazurilor în care funcționarea sistemului nervos este perfectă. În asemenea condiții, ne întrebăm care pot fi foloasele și noutatea noțiunii de degenerescență. Pare oportun să nu vorbim de degenerescență în următoarele cazuri:

1. când nu există coexistența mai multor deviații grave de la normă;
2. când ansamblul funcțiilor și activităților individuale nu a suferit alterări grave.²

Faptul că invertiții nu sunt degenerați, în acest sens, reiese dintr-un ansamblu de aspecte:

1. reîntâlnim inversiunea la subiecți care nu prezintă alte deviații grave;
2. inversiunea se găsește la persoane a căror activitate generală nu este tulburată și a căror dezvoltare etică și intelectuală poate să fie foarte înaltă³.

¹ Valentin Magnan (1835-1916), psihiatru francez care realizează în *Des anomalies, des aberrations et des perversions sexuelles* (1885) una dintre cele mai rafinate clasificări ale pulsionilor. (n.t.)

² Pentru a arăta ce rezerve trebuie să avem la stabilirea diagnosticului unei degenerescențe și cât de puțină importanță are el în practică vom cita pasajul următor din Möbius (*Ueber Entartung, Grenzfragen des Nerven und Seelenlebens*, 3, 1900): „Dacă se trece în revistă vastul domeniu al fenomenelor asupra cărora s-a convenit să fie numite degenerescențe, pe care l-am luminat cel mult cu câteva raze de lumină, se va vedea valoarea care trebuie atașată unui diagnostic de degenerescență“. (n.a.)

³ Trebuie să se conceedă avocaților „uranismului“ că unii dintre cei mai eminenți bărbați au fost invertiți și poate chiar invertiți absolut. (n.a.)

LIBRIS

We know
books

Jurnalul psihanalitic al unei tinere fete

cu o introducere de Sigmund Freud

Traducere, note și postfață
de Lucian Pricop

EDITURA CARTEX

Concepția grafică a colecției: Mădălina Pricop
Coperta I: „Edwardian Coiffures“, 1909,
fotografie din arhiva Duke Library

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României**HUG-HELLMUTH, HERMINE (ed.)**

Jurnalul psihanalitic al unei tinere fete / Hermine Hug-Hellmuth (ed.) ; introd. de Sigmund Freud, trad. note și postfață de Lucian Pricop / București : Cartex, 2021

ISBN 978-606-8893-99-0

I. Hug-Hellmuth, Hermine (ed.)

II. Freud, Sigmund (introd.)

I. Pricop, Lucian (trad. ; postfață)

159.9

Cuprins

Notă asupra ediției / 7

Introducere de Sigmund Freud / 9

[Avertisment] / 10

Capitolul I. Primul an

(de la unsprezece la doisprezece ani) / 11

Capitolul al II-lea. Al doilea an

(de la doisprezece la treisprezece ani) / 69

Capitolul al III-lea. Al treilea an

(de la treisprezece la paisprezece ani) / 137

Capitolul al IV-a. Ultima jumătate de an

(de la paisprezece la paisprezece ani și jumătate) / 213

Notă redacțională / 268

Despre originile (ficționale) ale psihanalizei copilului

(postfață de Lucian Pricop) / 269

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel/fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- O.P. 4, C.P. 184, București

12 iulie, 19... Hella și cu mine scriem un jurnal. Amândouă am fost de acord ca, atunci când vom merge la liceu, să scriem în jurnal în fiecare zi. Dora ține și ea un jurnal, dar se înfurie dacă mă uit la el. Eu o numesc pe Helene „Hella“ și ea îmi spune „Rita“; Helene și Grete sunt atât de vulgare. Dora își spune „Thea“, dar eu continui să-i spun „Dora“. Ea zice că copiii mici (adică eu și Hella) nu ar trebui să țină un jurnal. Spune că vor scrie astfel o mulțime de prostii. Nu mai multe decât în al ei și al lui Lizzi.

13 iulie. Trebuia să începem să scriem abia după vacanță, dar, cum amândouă plecăm, începem de acum. Așa vom ști ce am făcut în vacanță.

Alaltăieri am avut un examen de admitere, a fost foarte ușor, la dictare am făcut doar o greșală: am scris *ihn* fără *h*. Doamna a spus că nu contează, am avut doar o scăpare. Asta este destul de adevărat, pentru că știu destul de bine că *ihn* are un *h* în interior. Amândouă eram îmbrăcate în alb, cu panglici de culoare roz, și toată lumea credea că suntem surori sau măcar verișoare. Ar fi foarte frumos să am o verișoară. Dar e mai frumos să am o prietenă, pentru că ne putem spune totul una alteia.

14 iulie. Doamna a fost foarte drăguță. Datorită ei, Hella și cu mine regretăm că nu mergem la o școală secundară. Așa, în fiecare zi, înainte de începerea lecțiilor, am fi putut discuta cu ea în sala de clasă. Dar suntem tare încântate datorită celorlalte fete. Cineva este mai important atunci când merge la liceu și nu

doar la gimnaziu. De aceea fetele sunt furioase. „Se umflă în pene de mândrie“ (asta e ceea ce spune sora mea despre mine și Hella, dar nu este adevărat). „Cele două liceence“ a spus doamna când am plecat. Ne-a spus să-i scriem de la țară. Așa voi face.

15 iulie. Lizzi, sora Hellei, nu este atât de îngrozitoare ca Dora, este întotdeauna atât de drăguță! Astăzi ne-a dat fiecareia cel puțin zece creme de ciocolată. E adevărat că Hella îmi spune deseori: „Nu o cunoști ce bestie poate fi. *Sora ta* este, în general, foarte drăguță cu mine.“ Desigur, este foarte amuzant modul în care vorbește întotdeauna despre noi ca despre cei mici sau copiii, ca și cum ea însăși nu ar fi fost vreodată copil, și chiar un pic mai mică decât suntem noi. În plus, suntem la fel ca ea acum. Ea este în clasa a patra și noi suntem în clasa întâi.

Măine mergem la Kaltenbach în Tirol. Sunt teribil de nerăbdătoare. Hella a plecat în Ungaria la unchiul și mătușa ei, împreună cu mama ei și Lizzi. Tatăl ei e la manevre.

19 iulie. E foarte greu să scrii în fiecare zi de vacanță. Totul este atât de nou și nu am timp pentru a scrie. Locuim într-o casă mare în pădure. Dora și-a ales veranda din față ca să scrie. În spatele casei sunt niște roiuri oribile de musculițe; totul e înnegrit de musculițe. Urăsc muștele și alte chestii de felul ăsta. Nu suport să fiu alungată de pe veranda din față. Nu o să accept. În plus, tata a spus: „Nu vă certați, copii!“ (Și ea e *copil*!!) Are dreptate. Își dă niște aere pentru că va împlini paisprezece în octombrie. „Verandele sunt proprietate comună“, a spus tata. Tata e mereu atât de drept. Nu o lasă niciodată pe Dora să se dea mare în fața mea, dar mama o favorizează deseori pe Dora. Îi scriu Hellei. Ea încă nu mi-a scris.

21 iulie. Hella mi-a scris patru pagini și o scrisoare atât de veselă. Nu știi ce m-aș face fără ea! Poate va veni aici în august sau poate voi merge eu să stau cu ea. Cred că aș prefera să merg să stau cu ea. Îmi place să fac vizite lungi. Tata a spus: „Vom vedea“, iar asta înseamnă că mă va lăsa să plec. Când tata și mama spun „Vom vedea“ înseamnă „Da“; dar ei nu vor spune „Da“, astfel încât, dacă nu se întâmplă, să nu pot zice că nu s-au ținut de cuvânt. Tata chiar mă lasă să fac ce-mi place, dar nu și mama. Totuși, dacă o să fac exerciții la pian în mod regulat, poate mă va lăsa să plec. Trebuie să merg la plimbare.

22 iulie. Hella a scris că eu, neapărat, trebuie să scriu în fiecare zi, întâi că trebuie să țin o promisiune și că am jurat să scriu în fiecare zi. Eu...

23 iulie. E îngrozitor! Mai ales că nu am timp. Ieri, când am vrut să scriu a trebuit să se facă curat în cameră și D. a fost în foisor. Înainte de asta nu am scris *nicium* cuvânt și, pe veranda din față, toate paginile mele au fost luate de vânt. Scriem pe pagini libere. Hella crede că e mai bine pentru că atunci nu trebuie să smulgi nimic. Dar ne-am promis una alteia să nu aruncăm nimic și să nu rupem nimic. De ce am face-o? Unei prietene poți să-i spui totul. Unei prietene drăguțe, dacă găsești una... Ieri, când am vrut să merg în foisor, Dora s-a holbat la mine cu sălbăticie, spunând: „Ce vrei?“ Ca și cum și foisorul i-ar aparține, așa a vrut să-și ia veranda din față pentru ea. E cu adevărat îngrozitoare.

Ieri după-amiază am fost pe Kolber-Kogel. A fost minunat. Tata a fost extrem de vesel și am aruncat unul spre altul cu conuri de pin. A fost vesel. Am aruncat unul în Dora și am lovit-o pe bustul ei căptușit. A scos un țipăt puternic și i-am spus cu voce tare că nu-l poate simți *acolo*. A trecut pe